Rocznik III | Poznań, dnia 8 września 1922 | Nr. 49

Tygodnik dla przemysłu graficznego. ❊ Organ Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

Komunikaty Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

Podwyższenie abonamentu gazet i cen ogłoszeniowych.

Zjazd uchwalił, a Główny Zarząd rozszerzył przepisy jak następuje:

1. *Prenumeratę* podnosi się od 1. 10. 1922 o 100%.

2. Dyrekcja Poczt Poznańska i Bydgoska uznała czas anormalny i zezwala na miesięczne abonowanie.

3. *Ogłoszenia* oblicza się tylko miarą milimetrową i powinien milimetr kosztować nie mniej jak mk. 40.—.

4. *Rabat* udzielany biurom ogłoszeń nie powinien w żadnym razie przekraczać 20%.

5. Za powtórzenie raz ustawionego ogłoszenia udziela się przy 5 razach najwyżej 5% a przy 10 razach najwyżej 10%.

6. 5 lub 10 razowe powtórzenie nigdy nie może przekroczyć czasu jednego miesiąca, gdyż w międzyczasie napewno ceny się zmienią.

7. Ani agencji, ani ekspedycji nie wolno udzielać swej klijenteli jakiegobądź rabatu, lecz gdy agencja otrzyma ogłoszenie na 5 razy to oblicza 20 i 5%, gdy na 10 razy 20 i 10%.

8. Rachunki za ogłoszenia powinny być z końcem miesiąca, w którym ogłoszenie zostało umieszczone, zapłacone, najpóźniej jednakże 3 dni po dostarczeniu rachunku.

9. Ceny i rabaty obowiązują natychmiast.

10. 1. każdego miesiąca zapadnie uchwała, dotycząca obliczeń za prenumeratę na przyszły miesiąc, do których to przepisów muszą się członkowie ściśle stosować.

Sekr. gen.: *Kryg.*

STATUT

Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu

opracowany z polecenia Zjazdu z dnia 13 listopada 1921 r.

(Dawniejsze statuta upadają.)

(Dokończenie z Nr. 47).

II.

Okręgi Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią.

1. Związek dzieli się na Okręgi stosownie do art. 15 c.

Zebrania członków bywają Zwyczajne i Walne.

2. Zwyczajne zebrania zwołuje Zarząd podług potrzeby.

3. Walne zebranie odbywa się corocznie, nie później jak do 15 sierpnia.

Zarząd obowiązany jest na 2 tygodnie przed Walnem zebraniem powiadomić członków pisemnie i w „Przeglądzie Graficznym, o terminie i miejscu i o porządku obrad.

Wnioski stawiać mogą tylko grupy.

Dla prawomocności zebrania wymagana jest obecność przynajmniej ⅓ ilości członków Okręgu. W razie nieprzybycia dostatecznej ilości członków odbywa się godzinę później ponowne zebranie prawomocne bez względu na liczbę obecnych. W zaproszeniach na pierwsze zebranie należy członkom wyraźnie na to zwrócić uwagę. Na każdem zebraniu zastępuje mąż zaufania Grup lokalnych tyle głosów, na ile otrzymał od Grupy swej upoważnienie.

Na Walne Zebrania Okręgowe deleguje Zarząd Główny jednego z swych członków lub też sekretarza generalnego.

4. Nadzwyczajnego zebrania uprawnieni są członkowie zażądać podpisami conajmniej ⅓ członków.

5. Uchwały zebrań okręgowych mają moc obowiązującą tylko dla członków danego Okręgu i tylko pod warunkiem, że nie sprzeciwiają się postanowieniom statutu, Walnym Zjazdom Związku i decyzjom Zarządu Głównego.

6. Wszystkie zebrania okręgowe opierają się na zasadach i celach zebrań związkowych.

7. Uchwały Okręgów powinny być przesłane bezzwłocznie w odpisach Zarządowi Głównemu i mogą tylko wtenczas być wykonane, o ile w przeciągu 14 dni od dnia otrzymania przez Zarząd Główny. nie nastąpi z jego strony protest. W razie protestu ze strony Zarządu Głównego zakwestjonowana uchwała powinna być poddana do rozpatrzenia na najbliższym Walnym Zjeździe Związku.

8. Okręg prowadzi nietylko listę członków, lecz także dokładną statystykę zakładów, należących do członków. Corocznie, najpóźniej do 15 sierpnia, należy do Głównego Zarządu nadesłać dokładny spis członków i odpis statystyki, tyczącej jakości zakładów swych członków i ilości i kategorji zatrudnionych pracowników.

Główny Zarząd jest uprawniony składki danego członka sam ustalić, o ile tenże miałby odmówić wywiadu, potrzebnego dla ustalenia poprawnego obliczania składki rocznej.

9. Składki zbiera Okręg, które najpóźniej do 15 sierpnia powinne być z dokładnem sprawozdaniem kasowem, podpisanem przez prezesa, sekretarza i komisję rewizyjną przesłane do Głównego Zarządu.

Z wszelkich składek Związkowych odnośnego Okręgu przypada 25% do kasy Okręgowej.

Nadzwyczajne datki, przyjmowane przez Okręg, winne być niezwłocznie przekazane do kasy Zarządu Głównego.

10. Corocznie do 15 sierpnia należy wypracować sprawozdanie z czynności danego Okręgu, rachunek dochodów i rozchodów i takowe nadesłać do Głównego Zarządu jako materjał dla Walnego Zjazdu.

11. Urzędowanie członków Zarządu Okręgowego jest honorowe i obowiązującem przez cały rok aż do najbliższego Walnego Zebrania.

Corocznie Walne Zebranie Okręgowe obiera tajnem głosowaniem Zarząd Okręgowy, składający się z prezesa, jego zastępcy, sekretarza i skarbnika, tudzież i Komisji rewizyjnej i delegata do Związku. Ponowny wybór jest dozwolony.

12. Komunikaty Okręgu są prawomocne, o ile ukazały się w „Przeglądzie Graficznym".

III.

Grupy Okręgowe Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią.

1. Okręgi dzielą się na Grupy.

2. Dozwolone i pożądane jest łączenie się członków jednego miasta lub powiatu w Grupy.

3. Grupa jednego miasta powinna obejmować wszystkich kolegów. Grupa powiatowa natomiast obejmować może najwyżej 5 członków.

4. Każda Grupa wybiera przewodniczącego. Jako mąż zaufania odpowiada on wobec Okręgu w jednej osobie jako prezes, skarbnik i sekretarz. Celem Grup jest ułatwienie czynności i komunikacji okręgowej na prowincji.

5. Grupa otrzymuje komunikaty od Okręgu tylko na ręce męża zaufania.

6. Na żądanie Okręgu zobowiązana jest Grupa do podjęcia czynności odpowiadającej obowiązkom okręgowym i Związkowym.

7. Czynność męża zaufania jest honorową, kasa Okręgowa zwraca tylko rzeczywiste wydatki.

8. Grupa obraduje na życzenie Okręgu lub z własnej inicjatywy. Uchwały obowiązują tylko daną Grupę i wykonalne są za zezwoleniem Zarządu Okręgowego.

9. Grupa ma obowiązek ściągania składek i prawo przyjmowania nadzwyczajnych datków na rzecz Związku a dostawia je do skarbnika Okręgu. Mąż zaufania odpowiada swoją osobą i swoim majątkiem za urzędowanie prawidłowe i stale czuwać winien nad ułatwieniem czynności Zarządowi Okręgowemu przez zbiorową działalność w danej Grupie.

10. Corocznie, najpóźniej do końca lipca donosi mąż zaufania Grupy w liście uwierzytelnionym przez wszystkich członków wybór swój na męża zaufania. Zarząd Okręgu ułatwia sobie czynność przez komunikowanie się z mężem zaufania Grupy, a tenże jest zobowiązany działać tylko za porozumieniem się z resztą członków danej Grupy.

11. Członkowie Grupy powinni urządzać schadzki, conajmniej jedną w miesiącu, celem poparcia dążeń Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią.

12. Wszystkim nieczłonkom należy uwagę zwracać na fakt, że do gospodarczych spółek Związku należeć mogą tylko członkowie.

Propozycje Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią tyczące zmian taryfy celnej.

(Ciąg dalszy z Nr. 48.)

Obecna taryfa celna nie zawiera żadnej pozycji odnoszącej się do bibuły do odsuszania i filtrowania. Należy więc wprowadzić nową pozycję odnoszącą się do tych artykułów.

Poz. 177 III a.

Pozycję tę należy rozbić na 2, podczas bowiem kiedy papier i karton złocony, srebrzony itd. oraz kwiaty, abażury itp. zalicza się do przedmiotów luksusowych i słusznie obłożyć można je cłem wyższem, to artykuły takie jak n. p. koperty są przedmiotami codziennego użytku, przeto stawkę celną na nie należy znacznie obniżyć.

Poz. 177 6.

Stawka celna na artykuły pod tym punktem wymienione jest absolutnie za wysoka; jeżeli n. p. od jednego kilogramu ksiąg handlowych ma się obecnie opłacać 2000 mk. cła, t. zn. że wszelka konkurencja dla krajowych fabryk ksiąg handlowych jest wykluczona a wskutek tego fabryki te doliczają na swoje ceny kalkulacyjne stawkę celną, dyktując na wyroby swoje ceny wprost horendalnie wysokie.

Poz. 178 1.

W uwadze do punktu 1 *b* tej pozycji należy dodać słowo „*artystyczne*" przed słowami reprodukcje obrazów, inaczej bowiem każda tandeta będąca kopją obrazów polskich artystów będzie mogła wchodzić do kraju bez cła.

W rezultacie uwag powyższych proponujemy ujęcie taryfy celnej

Działu VIII

papier, wyroby z papieru i wytwory sztuki drukarskiej.

Poz. 176 1. Masa papierowa (masa drzewna) przyrządzona mechanicznie — za 100 kg.
- a) sucha, zawierająca mniej niż 50% wody — 0.50
- b) wilgotna, zawierająca więcej niż 50% wody — 0.25

2. skrawki, odpadki papierowe oraz makulatura — bez cła

Uwaga: Masa drzewna w postaci tektury i w arkuszach opłaca cło według tej pozycji tylko wtedy jeżeli jest drobno pokrajana lub gęsto podziurawiona.

3. błonnik roślinny (celuloza, masa przyrządzona chemicznie z drzewa, szmat, słomy itp.):
- a) sucha, zawierająca mniej niż 50% wody — 3.—
- b) wilgotna, zawierająca więcej niż 50% wody — 1.50

Poz. 177. Papier i wyroby z niego:

1. Tektura (karton) i papier bity (papier maché, carton pierre):
- a) tektura drzewna niebarwiona, tektura z drzewa gotowanego w arkuszach — 2.—
- b) tektura drzewna z masy zabarwionej, ze szmat, słomy i inna, oprócz oddzielnie wymienionej, w arkuszach lub paskach, papier bity surowy — 4.—
- c) tektura (papa) w rulonach, nienasycona lub nasycona smołą, karty do warsztatów Jacquarda niesatynowane — 8.—
- d) karton i tektura duplex i triplex wyrabiana na maszynach z dwóch lub trzech gatunków masy jedno lub wielobarwnej, niesklejana — 12.—
- e) karton, którego 1 m² waży ponad 200 gr. niesatynowany i satynowany, polerowany, biały i farbowany zarówno w masie jak i na powierzchni, w rulonach i arkuszach, karty do warsztatów Jacquarda, z kartonu satynowanego, rurki do nawijania przędzy wyroby z kartonu i z papieru zbitego bez ozdób, oprócz oddzielnie wymienionych, chociażby lakierowane — za 100 kg. 20.—
- f) karton, którego 1 m² waży ponad 200 gr. niesatynowany i satynowany, polerowany, biały i farbowany zarówno w masie jak i na powierzchni ze znakami wodnemi i wyciskanemi wzorami i rysunkami — 25.—

Uwaga! Karton na matryce do stereotypji — bez cła

2. papier:
- a) papier do owijania i pakowania z masy drzewnej odpadków papieru, (szrenc) słomy, niebielonej celulozy w kolorze naturalnym i zabarwiany w masie w rulonach i arkuszach — 6.—
- b) papier niesatynowany i nieklejony, z zawartością nie mniej niż 60% masy drzewnej, wagi nie mniej niż 48 gr. w metrze kwadratowym:
  - 1) rotacyjny w rolach o średnicy niemniej niż 70 cm. — 10.—
  - 2) w arkuszach — 11.—
- c) papier, oprócz oddzielnie wymienionego, biały i kolorowy, zabarwiony w masie, bez ozdób i znaków wodnych, papier linjowany:
  - 1) z zawartością masy drzewnej, oprócz oddzielnie wymienionego — 15.—
  - 2) bez masy drzewnej — 25.—
- d) papier wymieniony pod lit. c. z wodnemi znakami lub wyciskami — 35.—
- e) pergamin roślinny i papier pergaminowy — 15.—
- f) kalka papierowa i perkalowa, papier podklejany tkaninami, papier nasycony woskiem, parafiną itp. środkami antyseptycznemi, siarką, saletrą i innemi mieszaninami — 50.—
- g) papier farbowany nie w masie, a na powierzchni:
  - 1) farbowany białą farbą jedno lub dwustronnie — 25.—
  - 2) wszelki inny — 40.—
- h) papier i bibułka do papierosów, biała i kolorowa, w książeczkach, bobinach, rulonach i arkuszach, papier cienki kopjowy, papier do zawijania (jedwabny lub chinski) — 100.—
- i) bibuła do osuszania i filtrowania biała i kolorowa — 40.—

Uwaga! Bibułka do papierosów w książeczkach, bobinach, rulonach i arkuszach opłaca cło łącznie z wagą książeczek i wewnętrznych pierścieni.

- j) papier światło-czuły — 100.—
- k) zeszyty i kajety, chociażby w okładkach, lecz nie w oprawach — 60.—

	za 100 kg.
3. a) papier i karton z ozdobami: złocony, srebrzony, bronzowany, wyciskany (koronki) z obrazkami, szlakami, herbami i cyframi	180.—
b) wyroby z papieru: koperty z kartonu i z papieru zbitego z ozdobami oprócz należących do pozycji 215 i do p. 6-go tej pozycji	100.—
c) patrony do malowania, obrazki do odbijania (kalkomanje)	150.—
d) karty do gry	200.—
Uwaga! Karty do gry oprócz cła podlegają opłacie podatku wewnętrznego.	
4. Obicia papierowe i szlaki do nich	120.—
5. a) przędza papierowa	70.—
b) szpagat i sznurki papierowe chociażby z dodatkiem drutu dla wzmocnienia	100.—
c) tkanina papierowa:	
1) bez domieszki innych materjałów	100.—
2) z domieszką innych materjałów	330.—
d) wyroby z przędzy i tkaniny papierowej:	
1) worki, opony i sienniki	110.—
2) konfekcja, ubrania i wszelkie inne	500.—
6. wyroby introligatorskie i kartonowe (oprócz należących do p. 1 poz. 215) księgi handlowe i kopjowe w oprawach; oprawy do książek i albumów	200.—
Poz. 178. Obrazy i rysunki, mapy i atlasy, albumy, nuty, manuskrypty, książki, pisma i wydawnictwa perjodyczne druki i rysunki handlowe, pocztówki:	
1. obrazy, sztychy, rysunki, mapy albumy i nuty:	
a) wykonane ręcznie na papierze lub płótnie, manuskrypty	bez cła
b) wykonane na papierze sposobem drukarskim (oprócz przedmiotów wymienionych pod lit. c.):	
1) jednobarwne	70.—
2) wielobarwne	100.—
Uwaga! Oleodruki, sztychy, szkice, rysunki itp. artystyczne reprodukcje obrazów polskich artystów za zezwoleniem Ministerstwa Skarbu po porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu i Ministerstwa Stuki i Kultury	bez cła
c) mapy geograficzne i atlasy	
1) jednobarwne	45.—
2) wielobarwne	70.—
d) nuty	35.—
2. *a*) pisma i wydawnictwa perjodyczne	bez cła
b) książki drukowane zagranicą	bez cła
3. druki oraz rysunki przemysłowe i handlowe: faktury, blankiety, szematy, cenniki, katalogi, prospekty, reklamy handlowe, broszury i książki reklamowe, plakaty i afisze firm krajowych, bilety wizytowe, kolejowe, tramwajowe, zaproszenia, wszelkie druki biurowe, kolejowe, pocztówki itd. w jakikolwiek sposób reprodukowane w języku polskim i w obcych językach:	
a) jednobarwne	100.—
b) wielobarwne	130.—
Uwaga! Wyroby, wymienione w tej pozycji, w oprawach introligatorskich z grzbietami opłacają dodatkowo cło	20.—

(Dokończenie nastąpi.)

Wystawa rękopisów i inkunabułów w Poznaniu.

Porę letnią, mniej nadającą się na urządzanie wykładów i kursów, więc przeważnie bezczynną, zdołało Polskie Towarzystwo Graficzne w Poznaniu przepędzić w bieżącym roku ku znacznemu pożytkowi swych członków, organizując cały szereg wycieczek naukowych. Szczególne zainteresowanie wzbudziło u członków wspólne zwiedzenie wystawy „Świtu", gdzie zwiedzano prace konkursowe obrazów religijnych i „Tekę" drzeworytów ludowych, wydaną przez p. Łazarskiego z Warszawy, wreszcie urządzona staraniem Zarządu Tow. Graf. w Bibljotece Seminarjum Duchownego wystawa iluminowanych ksiąg rękopiśmiennych i inkunabułów, połączona z wykładem dyrektora bibljoteki i archiwarjusza X. Majkowskiego. O urządzenie wystawy tej czynił Zarząd szczególne zabiegi, chcąc członkom swym dać rzeczywisty obraz piękna, zachowany w bezcennych rękopisach pergaminowych i w pierwszych drukach.

Wobec licznie zebranego grona członków otwarł wystawę X. dyr. Majkowski, przedstawiając w obszernym referacie dzieje bibljoteki Seminarjum Duchownego. Zaczątek jej sięga daleko, bo zaczątku bibljoteki kapitulnej, istniejącej rzekomo już w 11 w. Do wzbogacenia tej bibljoteki przyczynił się ogromnie biskup Bogufał, który, jak prawie współczesny mu angielski kardynał Ryszard de Bury, według „Rocznika Wielkopolskiego", nic tak wysoko nie cenił, jak książki. Część też spuścizny tego pierwszego bogdaj polskiego bibljofila przechowuje bibljoteka po dziś dzień. Bibljoteka kapitulna weszła dopiero z końcem 18-go w. w skład bibl. Seminarjum Duchownego, założonej przy Sem. Duch. po Soborze Trydenckim przez X.X. misjonarzy. Do znaczniejszego rozkwitu doszła bibljoteka po rozbiorach Polski, kiedy to w skład jej weszła znaczna część bibljotek kasowanych zakonów. Niestety znaczne szkody wyrządzili bibljotece w zeszłym stuleciu bibljotekarze-niemcy, którzy jużto przez nieświadomość jak i niedbalstwo szczególnie dział inkunabułów zaniedbali. Dział ten mimo to przedstawia się dziś imponująco. W roku 1918 wydał Ks. Kamil Kantak katalog, opisując 301 inkunabułów. Katalog ten dziś już jest niekompletny, gdyż liczba inkunabułów wzrosła w ostatnich latach w dwójnasób, i to w dzieła pierwszorzędnej wagi, jak między innemi i druk Gutenberga. Dziś rozwój bibljoteki jest znacznie zahamowany, częściowo dzięki brakowi odpowiedniego lokalu, częściowo z braku funduszów.

Z kolei przystąpił prelegent do objaśnienia eksponatów, ilustrujących na wystawie historję książki rękopiśmiennej i inkunabułu. Najstarszy rękopis bibljoteki Seminarjum pochodzi z 9-tego wieku. Mała okładka pergaminowa, pisana minuskułą karolingowską, zdobiona małemi, złotemi ciężkiemi inicjałami, byłaby niechybnie już zginęła gdyby jej kart nie użyto jako „deski" do oprawy dzieła 18-go wieku, z której ją wydobył szczęśliwym trafem ks. prelegent. Nie mniej wiekowym jest drugi rękopis, zawierający Pismo św. (N. T.) pisany jednakże inną ręką, pismem t. zw. rustika, pochodzenia lombardzkiego. Wspomniane kodeksy są pisane typami czysto romańskiemi. Pod koniec 11-go i na początek 12-go wieku przypadają zaczątki gotyku. Pismem przejściowem między pismem romańskim a gotykiem pisany jest kodeks zawierający 40 kazań (homilji) św. Grzegorza. Kodeks i tem dla nas ciekawy, że zawiera najstarszą poznańską zapiskę. Wiek trzynasty, to najwyższy rozkwit sztuki rękopiśmiennictwa gotyckiego. Obrazują nam ją dekretały Justynjana, zdobione przy każdym ustępie niezwykłemi minjaturami. Z okresu tego zachowała się nam znaczna część rękopisów. Leży przed nami Pismo św. pisane drobnym, prawie petitowym gotykiem, którego środek uwydatnił pisarz szczególnemi malaturami. Obok widzimy Biblję, pisaną na pergaminie cienkim jak bibuła, olbrzymie antyfonarze, decretalia, kodeksy, komentarze do Ewangelji, mszały i inne, wszystkie zdobione całostronnemi nieraz inicjałami i minjaturami, nakładanemi gęsto szczerem złotem. Wiek 15-ty przynosi upadek sztuki pisarskiej i iluminacyjnej. Zaczyna się coraz częściej pojawiać papier, wprawdzie pierwszorzędnej jakości, lecz nigdy nie dorównujący w jakości pergaminowi. W kodeksach widzimy wiele inicjałów i minjatur, lecz brak już jednolitości, stylu i indywidualizmu twórczego. Z okresu tego zwraca uwagę naszą wykład o Arystotelesie, pisany i oprawiony w pięknie tłoczoną skórę w Krakowie.

Jakby przed śmiercią, miał i rękopis z końcem 15-go wieku jeszcze jeden przebłysk świetności. Był to okres rozkwitającego humanizmu, który znów wrócił do dawnych pierwowzorów piękna w piśmie i iluminacji. Okres ten, którego żywa twórczość przeszła z rękopisu na pierwodruk, reprezentuje nam pokaźny tom Flawiusza „Historja wojny żydowskiej", zdobiony inicjałami i minjaturami.

„Czarna sztuka", której wynalazca, Gutenberg, zupełnie poważnie dziś został zakwestjonowany, w ukryciu i tajemnicy miała początkowo być fałszowanym rękopisem. Książka tego okresu nie mając innych pierwowzorów jak książkę rękopiśmienną, i to z najwspanialszego okresu rozkwitu, musiała w całej pełni naśladować rękopis, z wszelkim jego pięknem i uchybieniami. To też pierwodruk nie tylko nie ustępował w okazałości rękopisu

pisowi a często w pięknie go przewyższał. I tak jak rękopis, jak każdy wytwór sztuki, przechodził druk czasy rozkwitu i upadku.

Jak wspomnieliśmy, posiada bibl. Sem. Duch. dziś znaczny zbiór inkunabułów, który szczególnie w ostatnich czasach znacznie się powiększył i nadal powiększa. To też nietrudno było na pokaz wystawić druki bodaj najprzedniejsze, które wiek XV stworzył. Najstarszym drukiem, który bibljoteka posiada jest dzieło biskupa Mateusza z Krakowa, Tractatus rationis et conceientiae, drukowane przez Gutenberga około 1460. Tak przynajmniej podaje Hein w swej bibljografji, za nim powtarza Estreicher a twierdzenie swe opierają na identyczności czcionek tłoczonych przez Gutenberga i widocznych w dziele Mateusza z Krakowa. Druk wielkości małego kwartu, kolumny z prawej strony nierówne, gdyż rozbijania wierszy wówczas jeszcze nie uprawiano, wersaliki i inicjały ręcznie wpisane. Druk w objętości swej wobec obu biblji i Katolikonu skromny. Pomocnikiem a prawdopodobnie drugim wynalazcą, który druk udoskonalił, był Piotr Szoeffer, który zasłynął całym szeregiem arcydzieł drukowanych. Przed nami leży słynny jego psałterz, pierwszy druk nut, dzieło niepowszednie. Na wyniosłem postumencie umieszczono jeden z najpoważniejszych druków tego okresu, jest to Arystoteles Jensona z Wenecji z roku 1472. Ogromny foljant, oprawny w piękną tłoczoną skórę z klamrami do zamykania, drukowany jako pierwszej wody pierwowzór umieszczania kolumn w myśl zasad „złotego cięcia", drukowany czcionką, której krój może dziś być ideałem każdego drukarza, wreszcie zdobiony inicjałami wielkiemi, ręcznie malowanemi i złoconemi. Foljant ten, jako okaz czystej sztuki drukarskiej powinien chociażby w reprodukcjach być znany szerszemu ogółowi drukarzy, by uczyć, jak jedynie czcionką, odpowiednio ułożoną operować, by stworzyć rzeczy wiekopomne. Tom ten i tem jest miły naszemu oku, że był on ongiś w 16-tym wieku własnością lekarza poznańskiego Piotra Wedelickiego z Obornik, o czem świadczy jego ekslibris, umieszczone na tytułowej stronie dzieła i superekslibris na oprawie. W długim szeregu mamy teraz przed sobą reprezentowane najlepsze okazy inkunabułów wszystkich znaczniejszych oficyn drukarskich. Więc z Norymbergji Creusnera, ze Strasburga J. Mentelina, Kobergera Antoniego ładną biblję iluminowaną, Zainera z Ulmu, Silbera z Rzymu, wreszcie Piotra Schoeffera potężny mszał gnieźnieńsko-krakowski z r. 1492-go, Kaspra Hochfedera z Norymbergji, który później osiedlił się w Krakowie, nakoniec z r. 1493 i 1495-go Kronika Schedla drukowana w Norymberdze. Dzieło to zasługuje na głębszą uwagę ze względu na wielką ilość, bo przeszło 2000 ilustracji, umieszczonych w tekście. Interesujący jest dla nas w książce widok Krakowa, na którym wyraźnie rozpoznajemy dzisiejszy Wawel, bramę Florjańską i kościoły. Kilka inkunabułów, zdobionych drzeworytami na okładce, zamyka ten bogaty i tak pouczający zbiór. Każdy z nich służyć może jako wzór czy to pięknej czcionki, czy czystego druku, prawidłowego marginesu, drzeworytu książkowego, czy też zdobnych inicjałów, a nie rzadko tom jeden lub drugi mieści w sobie większość tych zalet.

Po wygłoszonym odczycie nastąpiła dłuższa pogadanka, w której zainteresowani pięknością druków stawiali niewyczerpany szereg pytań. Niejeden też ze zwiedzających poczynił skrzętne zapiski lub zdjął rysunek inicjału. Po wszystkich spostrzec było można, że wystawa wzbudziła zainteresowanie i że zwiedzenie jej wyda dodatni plon.

Po ukończeniu zwiedzania książek przystąpiono do oglądania wcale licznych zbiorów muzeum. Szczupłość lokalu nie pozwala na prawidłowe i przejrzyste ułożenie eksponatów, między któremi jest wiele godnego widzenia. W gablotach mieści się szereg ornatów sięgających wiekiem do średniowiecza. Kilka z nich zszytych z dawnych pasów słuckich. Obok nich wiszą sędziwe również makaty i przykrycia kościelne. Uwagę zwraca stary ołtarz cechowy, pochodzenia krakowskiego, na ścianach szereg malowideł kościelnych, witraże, wreszcie długi szereg rzeźb artystycznych.

Z prawdziwym żalem opuszczali zebrani wystawę, dziękując X. dyr. Majkowskiemu za życzliwe jej urządzenie.

J. W. Kuglin.

Z chwili bieżącej

Podrożenie papieru rotacyjnego na wrzesień. Fabryka myszkowska donosi, że papier gazetowy rotacyjny w wrześniu kosztuje 435 marki za kg loco fabryka, wobec 328 marek w sierpniu.

Podwyżka taryf pocztowych. Z dniem 1 września 1922 podwyższoną została taryfa pocztowa obrotu wewnętrznego w następujący sposób: za listy do 20 gr. 50 mk., ponad 20 gr. 100 mk., kartki pocztowe 30 mk., kartki widokowe o najwyżej 5 słowach pozdrowienia 20 mk, druki do 50 gr. 10 mk. do 100 gr. 20 mk., do 250 gr. 50 mk., do 500 gr. 75 mk., do 1000 gr. 100 mk., druki dla ociemniałych za każde 500 gr. (najwyżej 3000 gr.) 2 mk., papiery handlowe, próbki towarowe i przesyłki mieszane do 250 gr. 50 mk., do 500 gr. 75 mk., do 1000 gr. 100 mk., paczki do wagi 1 kg. 100 mk., do 5 kg. 400 mk., do 10 kg. 800 mk., do 15 kg. 1200 mk., do 20 kg. 1600 mk.

Przy listach i paczkach wartościowych pobiera się od każdych 10.000 mk., podanej wartości 50 mk., ponadto zaś przy paczkach ponad 20.000 mk., dodatkową należytość manipulacyjną 100 mk., polecenie 50 mk, recepis zwrotny i potwierdzenie wypłaty przy nadaniu 50 mk., po nadaniu 100 mk., za doręczenie pospieszne 200 mk., za przesyłki poste restante 25 mk., należytość reklamacyjna 50 mk. Z dniem 15 września 1922 podwyższoną zostanie taryfa zagraniczna dla listów, kartek, druków, próbek towarowych, papierów handlowych oraz należytości za inne świadczenia (polecenie, recepis zwrotny, reklamacje przesyłki zagranicznej i t. p.) o 100 procent.

Nowe rozszerzanie przemysłu graficznego. Właściciel drukarni p. J. Kawaler w Szamotułach rozpoczął z tamtejszą Odlewnią metalu i żelaza fabrykację pras do pakowania odcinków papierowych. Z przedłożonej nam ryciny widzimy, że będą to prasy bardzo praktyczne. Budowane będą w serjach i pierwsze okazy wyjdą na świat w drugiej połowie miesiąca bieżącego. Będzie to fabrykat bardzo trwały, ważący około 4 centnarów. Będzie można prasować baloty od 1 do 2 centnarów, stosownie do rodzaju odpadków. Do sprasowania balotu potrzeba od dołu i górą umieścić kawał tektury lub mocnego papieru; ściąga się albo obręczami albo też odpowiednim drutem. Odpadki w ten sposób sprasowane przesyłać można bez wszelkiego dalszego opakowania koleją, zawieszając tylko zwykłą chorągiewkę lub nalepiając adres na górną tekturę. Sprasowanie balotu trwa 10—15 minut. Cena dziś jeszcze nie zupełnie ustalona, przypuszczalnie jednak kosztować będzie 260—300 tysięcy marek.

Pierwszą z tych pras wystawi Związek Zakładów Graficznych w lokalach swych celem zapoznania z nią interesentów. Zachęcamy już dziś Szan. naszych Czytelników do poparcia przedsiębiorstwa p. Kawalera, co tem chętniej uczynić winni, że prasa taka w każdej drukarni jest niezbędnie potrzebna, chcąc należycie zużytkować drogocenne dziś odpadki.

Polskie Tow. Graficzne w Poznaniu idąc w ślady dawnych tradycji drukarskich, wydało własnym nakładem artystycznie wykonane „listy chrztu" drukarskiego. Listy te są do nabycia w drukarni Poradnika Gospodarskiego. Radzimy je nabywać nietylko kolegom nowo „ochrzconym" lecz i kolegom starszym, dla których „list" będzie ładnym upominkiem.

Zarząd.

Nowe wydawnictwa

„Przemysł, Rzemiosło, Sztuka" Nr. 2, Rocznik II. Organ M. Muzeum przemysłowego w Krakowie. Czasopismo poświęcone wytwórczości przemysłowej i rękodzielniczej, oraz sztuce plastycznej. Redakcja i administracja Kraków, Smoleńska 9 — zawiera następujące artykuły: Adam Chmiel — Godła rzemieślnicze i przemysłowe. Jan Bukowski — O kształceniu w sztuce, Dr. Nałęcz Dobrowolski — Starodawne obicia papierowe czyli kołtryny. Seweryn Udziela — Wełniane wyroby drutowe w Tyńcu. Tadeusz Seweryn — Malarskie techniki monumentalne. Kronika. Nadesłane książki i czasopisma. Z działalności Muzeum. Cztery barwne ilustracje i szereg zwykłych.

Konto czekowe P.K.O., oddz. w Poznaniu, nr. 202.868 Nr. telefonu 2555.

Przedpłata kwartalna dla członków Związku Z. Gr. i W. na P. Z. z przesyłką pod opaską 1500.— mk.; dla nieczłonków z przesyłką pod opaską 2400.— mk. Numer pojedyńczy 200.— marek.

Ogłoszenia: za jednołamowy wiersz nonparelowy 60 mk. Dla szukających posad 30 marek. Do wszelkich ofert, które ekspedycja nasza ma dalej posłać, dołączyć należy 50.— marek portorji.

Nakładem Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 17. Redaktor: Teodor Kryg w Poznaniu. Drukiem Drukarni Polskiej, Tow. Akc. w Poznaniu.

Dr R

CHEMICZNA FABRYKA

Dr. RATTNER

SPÓŁKA AKCYJNA w WARSZAWIE

ZARZĄD: WARSZAWA ŻÓRAWIA 24a

ADR. TELEGR.: „FARBA" TELEF. 65—23

FARBY

DRUKARSKIE i LITOGRAFICZNE
POKOST ORAZ MASA WALCOWA

Mamy na składzie wielki wybór

części linotypowych

fabrykatu oryginalnego.

Hurtownia Drukarska
Towarzystwo Akcyjne
Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 17.
Telefon 2555.

KTS
Znak fabryczny

Telefon 2555 Telefon 2555

Wyłączne zastępstwo
na Polskę Zachodnią
na

regały i kaszty

własnej fabrykacji,
szufle - kątniki - masę wałkową
normalną, dodatkową, rotacyjną
firmy
TOMASZ KALDYK i SKA
Odlewnia wałków
Poznań, Pocztowa 14-15. — Telefon 3097
posiada
HURTOWNIA DRUKARSKA
Tow. Akc.
Poznań - Aleje Marcinkowskiego 17 243

DOM EKSPORTOWY DLA PRZEMYSŁU GRAFICZNEGO

LADISLAV NOVÁK, BRNO (MORAVIA)

ADRES LISTOWY: BRNO 12, SKRZYNKA POCZTOWA 3

DOSTARCZA

WSZELKI MATERJAŁ DLA DRUKARŃ

JAK FARBY CZARNE I KOLOROWE, MASĘ WAŁKOWĄ, POKOST, REGAŁY, PUDŁA CZCIONKOWE, SZTEGI FORMATOWE, ZAMYKADŁA DO FORM, KĄTNIKI, SZUFELKI, TAŚMY DO MASZYN ITD. ITD.

Maszyny drukarskie

PRASY POSPIESZNE, TYGLÓWKI, PERFORÓWKI, GILOTYNY, MASZYNY DO SZYCIA DRUTEM, APARATY STEREOTYPIJNE ITD.

CENNIK NA ŻĄDANIE BEZPŁATNIE!
KORESPONDENCJA CZESKA I NIEMIECKA. 261

Farby drukarskie

dostarcza
Hurtownia Drukarska
Tow. Akc.
Poznań, Aleje Marcinkowskiego 17
Telefon 2555.